

II

(Įstatymo galios neturintys teisės aktai)

TARPTAUTINIAIS SUSITARIMAIS ĮSTEIGTŲ ORGANŲ PRIIMTI AKTAI

Pagal tarptautinę viešąją teisę juridinę galią turi tik JT EEK tekstų originalai. Šios taisyklės statusas ir įsigaliojimo data turėtų būti tikrinami pagal paskutinę statusą nurodančio JT EEK dokumento TRANS/WP.29/343 versiją, kurią galima rasti:
<http://www.unece.org/trans/main/wp29/wp29wgs/wp29gen/wp29fdocstts.html>

Jungtinių Tautų Europos ekonomikos komisijos (toliau – JT EEK) taisyklė Nr. 25 – „Galvos atramų, kurios integruojamos į transporto priemonės sėdynes arba neintegruojamos, suvienodintos patvirtinimo nuostatos“

Įtrauktas visas galiojantis tekstas iki:

04 serijos pakeitimų; įsigaliojimo data: 1997 m. sausio 15 d.

taisyklės 1 persvarstytos redakcijos 2 klaidų ištaisymas; įsigaliojimo data: 2008 m. lapkričio 12 d.

TURINYS

TAISYKLĖ

1. Taikymo sritis
2. Apibrėžtys
3. Patvirtinimo paraiška
4. Ženklinimas
5. Patvirtinimas
6. Bendrieji reikalavimai
7. Bandymai
8. Gamybos atitiktis
9. Baudos už gamybos neatitiktį
10. Galvos atramos tipo patvirtinimo pakeitimas ir išplėtimo patvirtinimas
11. Nurodymai
12. Visiškas gamybos nutraukimas
13. Pereinamojo laikotarpio nuostatos
14. Už patvirtinimo bandymų atlikimą atsakingų technikos tarnybų ir administracijos padalinių pavadinimai ir adresai

PRIEDAI

- 1 priedas. Pranešimas dėl galvos atramos, integruojamos arba neintegruojamos į sėdyne, tipo patvirtinimo suteikimo, arba išplėtimo patvirtinimo, arba atsisakymo suteikti patvirtinimą, arba patvirtinimo panaikinimo, arba visiško gamybos nutraukimo pagal Taisyklę Nr. 25
- 2 priedas. Patvirtinimo ženklų išdėstymas
- 3 priedas. Metodika variklinių transporto priemonių sėdimųjų vietų „H“ taškui ir tikrajam liemens kampui nustatyti

- 4 priedas. Galvos atramos aukščio ir pločio nustatymas
 - 5 priedas. Išsami informacija apie atliekant bandymus brėžiamas linijas ir atliekamus matavimus
 - 6 priedas. Energijos išsklaidymo tikrinimo bandymo metodika
 - 7 priedas. Galvos atramos tarpų „A“ atstumo nustatymas
1. TAIKYMO SRITIS
 - 1.1. Ši taisyklė taikoma galvos atramoms, atitinkančioms vieną iš toliau 2.2 pastraipoje apibrėžtų tipų ⁽¹⁾.
 - 1.1.1. Ši taisyklė netaikoma galvos atramoms, kurias galima pritaisyti atlošiamosioms sėdynėms arba sėdynėms, kurias galima pasukti stačiu kampu į važiavimo kryptį arba nuo pastarosios į priešingą pusę.
 - 1.1.2. Ji taikoma ir sėdynių atlošams, jeigu jie taip suprojektuoti, kad juos galima naudoti kaip galvos atramas, kaip toliau apibrėžta 2.2 pastraipoje.
 2. APIBRĖŽTYS

Šioje taisyklėje:

 - 2.1. transporto priemonės tipas: tai variklinių transporto priemonių kategorija, nesiskirianti šiais pagrindiniais aspektais:
 - 2.1.1. keleivių skyrių suformuojančiomis kėbulo formomis ir jų matmenimis;
 - 2.1.2. sėdynių tipais ir jų matmenimis;
 - 2.1.3. galvos atramos tvirtinimo detalių tipu ir matmenimis, atitinkamomis transporto priemonės konstrukcijos dalimis, jei tai tiesiogiai prie transporto priemonės konstrukcijos tvirtinamos galvos atramos;
 - 2.2. galvos atrama: prietaisas suaugusio keleivio galvos atgaliniam poslinkiui, palyginti su jo liemens padėtimi, apriboti, siekiant mažinti kaklo slankstelių sužeidimo pavojų, jeigu įvyktų avarija;
 - 2.2.1. integruotoji galvos atrama: iš sėdynės atlošo viršutinės dalies sudaryta galvos atrama. 2.2.2 ir 2.2.3 pastraipose pateiktas apibrėžtis atitinkančioms galvos atramoms, kurių sąranką su sėdyne arba transporto priemonės konstrukcija galima išmontuoti tik įrankiais arba iš dalies ar visiškai nuėmus sėdynės apmautus, minėta apibrėžtis taikoma;
 - 2.2.2. nuimamoji galvos atrama: iš nuo sėdynės atskiriamos sudedamosios dalies sudaryta galvos atrama, skirta įstatyti į sėdynės atlošo konstrukciją ir joje nejudamai įtvirtinti;
 - 2.2.3. atskiroji galvos atrama: iš nuo sėdynės atskiriamos sudedamosios dalies sudaryta galvos atrama, skirta įstatyti į transporto priemonės konstrukciją ir (arba) joje nejudamai įtvirtinti;
 - 2.3. sėdynės tipas: matmenimis, rėmu arba kamšalu nesiskirianti, tačiau apdaila ir spalva galinti skirtis, sėdynių kategorija;
 - 2.4. galvos atramos tipas: matmenimis, rėmu arba kamšalu nesiskirianti, tačiau apdaila, spalva ir danga galinti skirtis galvos atramų kategorija;

⁽¹⁾ M₁ transporto priemonėse, kurios atitinka taisyklės Nr. 17 nuostatas, naudojamos galvos atramos gali neatitikti šios taisyklės nuostatų.

- 2.5. sėdynės „Atskaitos taškas“ („H“ taškas) (žr. šios taisyklės 3 priedą): žmogaus kūno, kuri atstoja manekenas, teorinės šlaunų ir liemens sukimosi ašies susikirtimo taškas vertikaloje išilginėje plokštumoje atsižvelgiant į sėdynę;
 - 2.6. atskaitos linija: tiesi linija, kuri, naudojant bandymų manekoną, kurio masė ir matmenys atitinka 50 procentilių suaugusio vyro masę ir matmenis, arba identiškais charakteristikomis pasižymintį bandymų manekoną, eina per kojos jungtį su dubeniu ir per kaklo jungtį su krūtinės ląsta. Jeigu nustatant sėdynės H tašką naudojamas šios taisyklės 3 priede nurodytas manekenas, atskaitos linija – tai minėto priedo priedėlio 1 brėž. nustatytoji linija;
 - 2.7. galvos linija: tiesi linija, einanti per galvos svorio centrą ir per kaklo jungtį su krūtinės ląsta. Jeigu galva nejuda, tada galvos linija – atskaitos linijos tęsinys;
 - 2.8. sulankstomoji sėdynė: retkarčiais naudojama atsarginė sėdynė, kuri paprastai laikoma sulankstyta;
 - 2.9. reguliavimo priemonė: prietaisas sėdynei arba jos dalims reguliuoti, kad ji arba jos būtų pritaikytos prie sėdynėje sėdinčio žmogaus kūno sudėjimo.
 - 2.9.1. išilginį poslinkį;
 - 2.9.2. vertikalųjį poslinkį;
 - 2.9.3. keisti kampo dydį;
 - 2.10. slankiojimo priemonė: prietaisas sėdynei ar vienai iš jos dalių paslinkti arba pasukti, sėdynės ar jos dalių neužfiksuojant tarpinėje padėtyje, kad būtų galima be kliūčių patekti į už atitinkamos sėdynės esančią erdvę.
3. PATVIRTINIMO PARAIŠKA
- 3.1. Paraišką patvirtinimui gauti turi pateikti sėdynės ar galvos atramos prekės ženklo ar prekės pavadinimo turėtojas ar jo įgaliotasis atstovas.
 - 3.2. Prie paraiškos pateikiami šie dokumentai trimis egzemplioriais:
 - 3.2.1. išsamus galvos atramos aprašymas, ypač nurodant kamšalo medžiagos ar medžiagų pobūdį ir, jei reikia, sėdynės arba sėdynių, kurioms atsižvelgiant į sėdynės galvos atramas siekiama gauti patvirtinimą, tipo ar tipų atraminių ir tvirtinimo įtaisų padėtį bei techninius reikalavimus;
 - 3.2.2. Jei tai „nuimamoji“ galvos atrama, (žr. 2.2.2 pastraipoje pateiktą apibrėžtį):
 - 3.2.2.1. išsamus sėdynių, kurioms siekiama gauti patvirtinimą atsižvelgiant į jų galvos atramą, tipo arba tipų aprašymas;
 - 3.2.2.2. duomenys, identifikuojantys transporto priemonės, kurioje numatyta įmontuoti 3.2.2.1 pastraipoje nurodytas sėdynes, tipą arba tipus;
 - 3.2.3. Jei tai „atskiroji“ galvos atrama, (žr. 2.2.3 pastraipoje pateiktą apibrėžtį):
 - 3.2.3.1. išsamus konstrukcijos vietos, kurioje numatyta pritvirtinti galvos atramą, aprašymas;
 - 3.2.3.2. duomenys, identifikuojantys transporto priemonės, kurioje numatyti pritvirtinti galvos atramas, tipą,

- 3.2.3.3. pagrindinių konstrukcijos dalių ir galvos atramos brėžiniai pagal mastelį; brėžiniuose turi būti nurodyta patvirtinimo numeriui, atsižvelgiant į patvirtinimo ženklą apskritimą, numatyta vieta;
- 3.2.4. pagrindinių sėdynės ir galvos atramos dalių brėžiniai pagal mastelį. Brėžiniuose turi būti nurodyta patvirtinimo numeriui, atsižvelgiant į patvirtinimo ženklą apskritimą, numatyta vieta.
- 3.3. Technikos tarnybai, atsakingai už tipo patvirtinimo bandymų atlikimą, pateikiama:
- 3.3.1. Jei tai „integruotoji“ galvos atrama (žr. 2.2.1 pastraipoje pateiktą apibrėžtį), keturios sėdynės su visais priedais.
- 3.3.2. Jei tai „nuimamoji“ galvos atrama (žr. 2.2.2 pastraipoje pateiktą apibrėžtį):
- 3.3.2.1. po dvi kiekvieno tipo sėdynės, prie kurių numatyta tvirtinti galvos atramą;
- 3.3.2.2. $4 + 2N$ galvos atramas, N – sėdynės, prie kurios numatyta tvirtinti galvos atramą, tipų skaičius.
- 3.3.3. Jei tai „atskiroji“ galvos atrama (žr. 2.2.3 pastraipoje pateiktą apibrėžtį), trys galvos atramos ir atitinkama transporto priemonės konstrukcijos dalis arba visa transporto priemonė.
- 3.4. Technikos tarnyba, atsakinga už patvirtinimo bandymų atlikimą, gali prašyti:
- 3.4.1. pateikti jos nurodytas dalis arba nurodytus naudotų medžiagų bandinius; ir (arba)
- 3.4.2. pristatyti 3.2.2.2 pastraipoje nurodyto tipo arba tipų transporto priemones.
4. ŽENKLINIMAS
- 4.1. Patvirtinti pateikti prietaisai:
- 4.1.1. turi būti aiškiai ir nenutrūnami pažymėti paraišką pateikusių pareiškėjų prekės pavadinimu arba prekės ženklu;
- 4.1.2. brėžiniuose, nurodytuose 3.2.3.3 arba 3.2.4 pastraipose, nustatytoje vietoje turi turėti pakankamai patvirtinimo ženklui numatytos vietas.
- 4.2. Jei tai „integruotoji“ arba „nuimamoji“ galvos atrama (žr. 2.2.1 ir 2.2.2 pastraipose pateiktas apibrėžtis), 4.1.1 ir 4.1.2 pastraipose nurodytus žymenis etiketėmis galima keisti toje vietoje, kuri nustatyta 3.2.4 pastraipoje nurodytuose brėžiniuose.
5. PATVIRTINIMAS
- 5.1. Jeigu pagal šią taisyklę pateiktos galvos atramos tipas atitinka 6 ir 7 pastraipų reikalavimus, to tipo galvos atramai turi būti suteiktas patvirtinimas.
- 5.2. Visiems patvirtintiems tipams suteikiamas patvirtinimo numeris. Du pirmi patvirtinimo numerio skaitmenys (šios taisyklės skaitmuo 03 atitinka patvirtinimo 03 seriją, kuri įsigaliojo 1989 m. lapkričio 20 d.) turi nurodyti pakeitimų, apimančių suteikiant patvirtinimą priimtus naujausius svarbius techninius taisyklės pakeitimus, seriją. Ta pati susitariančioji šalis minėto numerio neturi suteikti kitam galvos atramos tipui.
- 5.3. Apie galvos atramos tipo patvirtinimo suteikimą, išplėtimo patvirtinimą arba atsisakymą suteikti patvirtinimą pagal šią taisyklę 1958 m. susitarimo šalims, taikančioms šią taisyklę, pranešama blanku, atitinkančiu šios taisyklės 1 priede pateiktą pavyzdį.

- 5.4. Visos 2.2.1, 2.2.2 ir 2.2.3 pastraipose apibrėžtos galvos atramos, patvirtintos pagal šią taisyklę, integruojamos į sėdynę arba neintegruojamos, ženklinamos tarptautiniu patvirtinimo ženklu, sudarytu iš:
- 5.4.1. „E“ raidę apjuosiančio apskritimo, po kurio nurodomas skiriamasis patvirtinimą suteikusių šalių numeris ⁽¹⁾;
- 5.4.2. patvirtinimo numeris; ir
- 5.4.3. jei tai į sėdynės atlošą integruotos galvos atramos, prieš patvirtinimo numerį turi būti šios taisyklės numeris, „R“ raidė ir brūkšnyšys.
- 5.5. Patvirtinimo ženklu žymima 4.1.2 pastraipoje nustatyta vieta.
- 5.6. Patvirtinimo ženklas turi būti įskaitomas ir nenutrinamas.
- 5.7. Šios taisyklės 2 priede pateikiami patvirtinimo ženklų išdėstymo pavyzdžiai.

6. BENDRIEJI REIKALAVIMAI

- 6.1. Jeigu naudojamos galvos atramos, jos transporto priemonės keleiviams neturi kelti jokio papildomo pavojaus. Galvos atramos, neatsižvelgiant į kokią padėtį būtų nustatytos, neturi būti pavojingai standžios ir turi būti be aštrių briaunų, galinčių didinti pavojų keleiviams susižeisti ar galinčių sunkiai juos sužaloti. Galvos atramos dalys, esančios smūgio zonoje, kuri yra apibrėžiama toliau, turi būti tinkamos taip išsklaidyti energiją, kaip nurodyta šios taisyklės 6 priede.
- 6.1.1. Smūgio zoną iš abiejų šonų turi riboti dvi vertikalios išilginės plokštumos, abi 70 mm atstumu nutolusios nuo atitinkamos sėdynės simetrijos plokštumos.
- 6.1.2. Smūgio zonos aukštis neturi nusitęsti virš galvos atramos dalies, esančios virš plokštumos, statmenos atskaitos linijai R ir nuo taško H nutolusios 635 mm.
- 6.1.3. Nukrypstant nuo pirmiau minėtų nuostatų, energijos išsklaidymui nustatyti reikalavimai netaikomi sėdynių, už kurių nėra kitų sėdynių, galvų atramų galiniams paviršiams.
- 6.2. Galvos atramos priekinių ir galinių paviršių dalys (išskyrus galvos atramų, numatytų įmontuoti sėdynėse, už kurių nenumatyta įrengti jokių kitų sėdynių, galinių paviršių dalis), esančios už pirmiau apibrėžtų išilginių vertikalių plokštumų, turi būti prikimos tokiau kamšalu, kad galva negalėtų tiesiogiai liestis su sudedamosiomis konstrukcijos dalimis, kurių išlinkio spindulys tose vietose, prie kurių gali liestis 165 mm skersmens rutulys, būtų ne mažesnis nei 5 mm.

Arba minėtas sudedamąsias dalis galima laikyti atitinkančiomis nustatytus reikalavimus, jeigu su jomis atlikto energijos sugėrimo bandymo, aprašyto šios taisyklės 6 priede, rezultatai yra teigiami. Jeigu minėtos galvos atramų dalys ir jų tvirtinimo detalės yra padengtos minkštesne nei 50 sąlyginių vienetų (matuojama Šoro metodu, naudojant A skalę) medžiaga, šios pastraipos reikalavimai, išskyrus susijusius su energijos sugėrimu, nustatytus šios taisyklės 6 priede, taikomi tik standžiosioms dalims.

⁽¹⁾ 1 – Vokietija, 2 – Prancūzija, 3 – Italija, 4 – Nyderlandai, 5 – Švedija, 6 – Belgija, 7 – Vengrija, 8 – Čekija, 9 – Ispanija, 10 – Jugoslavija, 11 – Jungtinė Karalystė, 12 – Austrija, 13 – Liuksemburgas, 14 – Šveicarija, 15 – (kol kas nepaskirtas), 16 – Norvegija, 17 – Suomija, 18 – Danija, 19 – Rumunija, 20 – Lenkija, 21 – Portugalija, 22 – Rusijos Federacija, 23 – Graikija, 24 – (kol kas nepaskirtas), 25 – (kol kas nepaskirtas), 26 – Slovėnija ir 27 – Slovakija. Kiti numeriai kitoms šalims skiriami atsižvelgiant į eilės tvarką, kuria jos ratifikuoja Susitarimą dėl suvienodintų motorinių transporto priemonių patvirtinimo sąlygų priėmimo ir abipusio jų ir jų dalių patvirtinimo pripažinimo arba prisijungia prie šio Susitarimo, o paskirtus minėtus numerius Jungtinių Tautų Generalinis Sekretorius praneša Susitarimo šalims.

- 6.3. Galvos atrama prie sėdynės arba, jeigu reikia, prie transporto priemonės konstrukcijos turi būti pritvirtinta taip, kad atliekant bandymą dėl galva sukuriama spaudimo iš galvos atramos kamšalo, tvirtinimo detalių ar sėdynės atlošo neišsikištų jokia standi ir pavojinga dalis.
- 6.4. Galvos atramos aukštis, išmatuotas pagal 7.2 pastraipos reikalavimus, turi atitikti šiuos reikalavimus:
- 6.4.1. Galvos atramų aukštis matuojamas taip, kaip aprašyta 7.2 pastraipoje.
- 6.4.2. Jeigu tai galvos atramos, kurių aukščio negalima reguliuoti, aukštis neturi būti mažesnis nei 800 mm (priekinių sėdynių) arba 750 mm (kitų sėdynių).
- 6.4.3. Jeigu tai galvos atramos, kurių aukštį galima reguliuoti:
- 6.4.3.1. aukštis neturi būti mažesnis nei 800 mm (priekinių sėdynių) arba 750 mm (kitų sėdynių); ši vertė turi būti nustatoma tarp aukščiausios ir žemiausios galimų reguliavimo padėčių;
- 6.4.3.2. neturi būti jokios „naudojimo padėties“, kurios aukštis būtų mažesnis nei 750 mm;
- 6.4.3.3. jeigu tai ne priekinės, o kitos sėdynės, galvos atramos gali būti tokios, kad jas būtų galima nustatyti į padėtį, kurioje aukštis būtų mažesnis nei 750 mm, jeigu keleivis gali lengvai pastebėti, jog minėta galvos atramos padėtis nelaikytina galvos atramos naudojimo padėtimi;
- 6.4.3.4. jeigu tai priekinės sėdynės, galvos atramos gali būti tokios, kad jos, kai sėdynėje nesėdi keleivis, automatiškai būtų nustatomos į tokią padėtį, kurioje galvos atramų aukštis būtų mažesnis nei 750 mm, jeigu galvos atramos automatiškai nustatomos į naudojimo padėtį, kai į sėdynę atsisėda keleivis.
- 6.4.4. 6.4.2 ir 6.4.3.1 pastraipose minėti matmenys gali būti mažesni nei 800 mm (priekinių sėdynių) ir 750 mm (kitų sėdynių) tuo atveju, jeigu tarp galvos atramos ir stogo vidinio paviršiaus, langų arba transporto priemonės konstrukcijos bet kokios dalies išlieka pakankamas atstumas; tačiau atstumas neturi būti didesnis nei 25 mm. Jeigu sėdynės turi slankiojimo ir (arba) reguliavimo priemonę, minėtas reikalavimas taikomas visoms sėdynės padėtimis. Be to, nukrypstant nuo 6.4.3.2 pastraipos nuostatų, neturi būti jokios „naudojimo padėties“, į kurią nustatytas galvos atramos aukštis būtų mažesnis nei 700 mm.
- 6.4.5. Nukrypstant nuo 6.4.2. ir 6.4.3.1 pastraipose minėtų aukščio reikalavimų, bet kokių galvos atramų, skirtų tvirtinti prie galinių vidurinių sėdynių arba sėdimųjų vietų, aukštis neturi būti mažesnis nei 700 mm.
- 6.5. Dalies, į kurią remiasi galva, aukštis, išmatuotas pagal 7.2 pastraipos reikalavimus, tuo atveju, jeigu galvos atramos aukštį galima reguliuoti, neturi būti mažesnis nei 100 mm.
- 6.6. Jeigu minėtos dalies aukščio negalima reguliuoti, tarp sėdynės atlošo ir galvos atramos neturi būti didesnio nei 60 mm tarpo.
- 6.6.1. Jeigu galvos atramos aukštį galima reguliuoti, atrama, kai ji nustatyta į žemiausią padėtį, nuo sėdynės atlošo viršaus neturi būti didesniu nei 25 mm atstumu.

- 6.6.2. Jeigu galvos atramos aukščio negalima reguliuoti, zona, į kurią turi būti atsižvelgiama – tai:
- 6.6.2.1. zona virš plokštumos, statmenos atskaitos linijai 540 mm atstumu nuo R taško, ir
- 6.6.2.2. zona tarp dviejų vertikalių išilginių plokštumų, kurios 85 mm atstumu yra iš abiejų atskaitos linijos pusių.
- Minėtoje zonoje vieno arba daugiau tarpų, nepaisant jo (-ų) formos, pagal 7.5 pastraipą išmatuotas „a“ atstumas gali būti didesnis nei 60 mm, jeigu pagal 7.4.3.4 pastraipą atlikus papildomą bandymą, tebėra laikomasi 7.4.3.6 pastraipos reikalavimų.
- 6.6.3. Jei tai galvos atramos, kurių aukštį galima reguliuoti, vieno arba daugiau tarpų, nepaisant jo (-ų) formos, pagal 7.5 pastraipą išmatuotas „a“ atstumas gali būti didesnis nei 60 mm tame prietaise, kuris naudojamas kaip galvos atrama, jeigu pagal 7.4.3.4 pastraipą atlikus papildomą bandymą, tebėra laikomasi 7.4.3.6 pastraipos reikalavimų.
- 6.7. Galvos atramos plotis turi būti toks, kad būtų užtikrinama tinkama atrama įprastai sėdinčio žmogaus galvai. Matavimo plokštumoje, kurios plotis apibrėžtas 7.3 pastraipoje, galvos atrama turi apimti plotą, į abi puses nuo sėdynės, prie kurios numatoma tvirtinti galvos atramą, nutįstantį ne mažiau nei 85 mm (minėtas plotas matuojamas pagal 7.3 pastraipos reikalavimus).
- 6.8. Galvos atrama ir jos tvirtinimo įtaisai turi būti tokie, kad didžiausias leistinasis atgalinis galvos poslinkis, kurio neapriboja galvos atrama ir kuris matuojamas 7.4 dalyje nustatyta statine metodika, būtų mažesnis nei 102 mm.
- 6.9. Galvos atrama ir jos tvirtinimo įtaisai turi būti pakankamai stiprūs, kad atrama ir minėti įtaisai nesugesdami išlaikytų 7.4 pastraipoje nustatytą apkrovą.
- 6.10. Jeigu galvos atramą galima reguliuoti, neturi būti įmanoma viršyti didžiausio nustatyto naudojimo aukščio be naudotojo savanoriškai atlikto veiksmo, kurio naudotojas imasi užbaigęs reguliavimo operaciją.
7. BANDYMAI
- 7.1. Sėdynės, į kurią turi būti integruota galvos atrama, atskaitos taško (H taško) nustatymas.
Minėtas taškas nustatomas pagal šios taisyklės III priedo reikalavimus.
- 7.2. Galvos atramos aukščio nustatymas
- 7.2.1. Visos linijos turi būti brėžiamos atitinkamos sėdynės simetrijos plokštumoje, o šios plokštumos ir sėdynės sankirta sąlygoja galvos atramos ir sėdynės atlošo kontūrą (žr. šios taisyklės IV priedo 1 brėž.).
- 7.2.2. Manekenas, atitinkantis vidutinį penkiasdešimties procentilių suaugusių vyrą, arba šios taisyklės 3 priede nurodytas manekenas, įprastai sodinamas į sėdynę. Jeigu sėdynės atlošas atsilenkia, jis užfiksuojamas padėtyje, atitinkančioje manekeno liemens atskaitos linijos palinkimą atgal 25° arba beveik 25° nuo vertikalės.
- 7.2.3. Tada manekeno, nurodyto 3 priede, jei tai yra atitinkama sėdynė, atskaitos linijos projekcija brėžiama 7.2.1 pastraipoje nurodytoje plokštumoje. Liestinė S iki galvos atramos viršaus brėžiama statmenai atskaitos linijai.
- 7.2.4. Atstumas h nuo H taško iki liestinės S – tai aukštis, į kurį reikia atsižvelgti įgyvendinant 6.4 pastraipos reikalavimą.

- 7.3. Galvos atramos pločio nustatymas (žr. šios taisyklės 4 priedo 2 brėž.).
- 7.3.1. Plokštuma S_1 , statmena atskaitos linijai ir esanti 65 mm žemiau už 7.2.3 pastraipoje apibrėžtą liestinę S , apibrėžia galvos atramos dalį, ribojamą kontūro C . Plokštumoje S_1 lygiagrečiai atitinkamos sėdynės simetrijos plokštumai brėžiamos tiesės – kontūro C liečiamosios, sudarančios plokštumos S_1 ir vertikalių plokštumų (P ir P') sankirtą.
- 7.3.2. Galvos atramos plotis, į kurį turi būti atsižvelgta įgyvendinant 6.7 pastraipos reikalavimą, yra atstumas L , skiriantis plokštumų P ir P' projekcijas plokštumoje S_1 .
- 7.3.3. Prireikus galvos atramos plotis taip pat turi būti nustatomas 635 mm virš sėdynės atskaitos taško; šis atstumas matuojamas išilgai atskaitos linijos.
- 7.4. Prietaiso efektyvumo nustatymas
- 7.4.1. Galvos atramos efektyvumas nustatomas toliau aprašytu statiniu bandymu.
- 7.4.2. Pasirengimas bandymui
- 7.4.2.1. Jeigu galvos atramą galima reguliuoti, ji nustatoma į aukščiausią padėtį.
- 7.4.2.2. Jei tai daugiavietė neišardoma sėdynė, kurios dalis atraminio arba visas atraminis rėmas (įskaitant galvos atramų rėmą) yra bendras daugiau nei vienai sėdimajai vietai, bandymas vienu metu atliekamas su visomis sėdimosiomis vietomis.
- 7.4.2.3. Jeigu sėdynę arba sėdynės atlošą galima reguliuoti atsižvelgiant į galvos atramą, pritvirtintą prie transporto priemonės konstrukcijos, sėdynė nustatoma į pačią netinkamiausią padėtį, kurią pasirenka technikos tarnyba.
- 7.4.3. Bandymas
- 7.4.3.1. Visos linijos brėžiamos atitinkamos sėdynės vertikaloje simetrijos plokštumoje (žr. šios taisyklės V priedą).
- 7.4.3.2. Atskaitos linijos R projekcija brėžiama 7.4.3.1 pastraipoje nurodytoje plokštumoje.
- 7.4.3.3. Paslinkta atskaitos linija R_1 nustatoma veikiant dalį, imituojančią šios taisyklės 3 priede nurodyto manekeno nugarą, pradine jėga, sukuriančia 37,3 daN atgal nukreiptą jėgos momentą aplink H tašką.
- 7.4.3.4. Naudojant 165 mm skersmens rutulį, paslinkta atskaitos linija R_1 65 mm atstumu nuo galvos atramos viršaus stačiais kampais veikiama pradine jėga, sukuriančia 37,3 daNm jėgos momentą aplink H tašką, atskaitos liniją išlaikant paslinktoje padėtyje R_1 , kaip nustatyta pagal 7.4.3.3 pastraipos reikalavimus.
- 7.4.3.4.1. Jeigu dėl galvos atramos tarpų minėta jėga atramos negalima veikti 65 mm atstumu nuo galvos atramos viršaus, atstumą galima mažinti tiek, kad jėgos ašis kirstų arčiausiai galvos atramos tarpo esančio rėmo sudedamosios dalies vidurinę liniją.
- 7.4.3.4.2. 6.6.2 ir 6.6.3 pastraipose aprašytais atvejais, bandymas (su 165 mm skersmens rutuliu) turi būti kartojamas visus galvos atramos tarpus veikiant jėga:
- kertančia galvos atramos tarpo mažiausios dalies sunkio centrą, išilgai atskaitos linijai lygiagrečių skersinių plokštumų ir sukuriančia 37,3 daNm jėgos momentą aplink „R“ tašką.

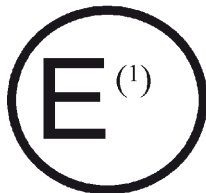
- 7.4.3.5. Nustatoma rutulio liestinė Y, lygiagreti paslinktai atskaitos linijai R_1 .
- 7.4.3.6. Išmatuojamas atstumas X tarp liestinės Y ir paslinktos atskaitos linijos R_1 . 6.8 pastraipos reikalavimas laikomas įvykdytu, jei atstumas X yra mažesnis nei 102 mm.
- 7.4.3.7. Tais atvejais, jeigu 7.4.3.4 pastraipoje nustatyta jėga veikiama 65 mm arba mažesniu atstumu nuo galvos atramos viršaus, ir tik šiais atvejais, minėta jėga didinama iki 89 daN, jeigu sėdynė arba jos atlošas nesulūžta anksčiau.
- 7.5. Galvos atramų tarpų „a“ atstumo nustatymas (žr. šios taisyklės 7 priedą).
- 7.5.1. Galvos atramų visų tarpų „a“ atstumas nustatomas atsižvelgiant į galvos atramos priekinį paviršių, naudojant rutulį, kurio skersmuo yra 165 mm.
- 7.5.2. Rutulys prie galvos atramos tarpo prispaudžiamas toje vietoje, kurioje rutulį galima giliausiai įkišti į tarpą atsižvelgiant į tai, kad rutulys prie tarpo spaudžiamas nenaudojant jėgos.
- 7.5.3. Atstumas tarp dviejų rutulio prispaudimo prie galvos atramos vietų – tai „a“ atstumas, į kurį turi būti atsižvelgiama taikant 6.6.2 ir 6.6.3 pastraipų nuostatas.
8. GAMYBOS ATITIKTIS
- 8.1. Visos galvos atramos arba sėdynės, turinčios patvirtinimo ženklą pagal 2 priedą, turi atitikti patvirtinto galvos atramos tipo reikalavimus ir 6 bei 7 pastraipose nustatytas sąlygas.
- 8.2. Siekiant patikrinti minėtą atitiktį, turi būti atsitiktinai patikrinamas pakankamas serijinės gamybos galvos atramų skaičius.
- 8.3. Su galvos atramomis, kurios yra pasiūlytos parduoti arba kurios turi būti pasiūlytos parduoti, atliekami bandymai.
- 8.4. Su galvos atramomis, kurios buvo parinktos patikrinti, ar jos atitinka patvirtinto tipo reikalavimus, atliekamas šios taisyklės 7 pastraipoje aprašytas bandymas.
9. BAUDOS UŽ GAMYBOS NEATITIKTĮ
- 9.1. Patvirtintos galvos atramos
Galvos atramos tipui pagal šią taisyklę suteiktą patvirtinimą galima panaikinti, jeigu galvos atramų, pažymėtų 5.4 pastraipoje minėtais žymenimis, atsitiktinių patikrinimų rezultatai buvo neigiami arba jeigu jos neatitinka patvirtinto tipo reikalavimų.
- 9.2. Jeigu šią taisyklę taikanti susitarimo šalis anksčiau suteiktą patvirtinimą panaikina, apie tai ji nedelsdama praneša kitoms šią taisyklę taikančioms susitariančioms šalims pranešimo blanku, kurios pavyzdys pateiktas šios taisyklės 1 priede.
10. GALVOS ATRAMOS TIPO PATVIRTINIMO PAKEITIMAS IR IŠPLĖTIMO PATVIRTINIMAS
- 10.1. Apie visus galvos atramos tipo pakeitimus pranešama administracijos padaliniui, kuris galvos atramos tipui yra suteikęs patvirtinimą. Padalinys gavęs pranešimą:
- 10.1.1. nusprendžia, kad atlikti pakeitimai kažin ar turės didesnio neigiamo poveikio ir kad bet koku atveju galvos atrama vis dar tebeatitinka reikalavimus; arba
- 10.1.2. technikos tarnybos, atsakingos už bandymų atlikimą, prašo pateikti išsamesnę bandymo ataskaitą.

- 10.2. Pranešimas, kuriame apibrėžiami pakeitimai, apie patvirtinimą arba atsisakymą suteikti patvirtinimą šią taisyklę taikančioms susitarimo šalims perduodamas 5.3 pastraipoje nurodyta tvarka.
- 10.3. Kompetentinga institucija, patvirtinanti išplėtimą, šiam išplėtimo patvirtinimui suteikia serijos numerį ir apie tai praneša kitoms šią taisyklę taikančioms 1958 m. susitarimo šalims pranešimo blanku, atitinkančiu šios taisyklės 1 priede pateiktą pavyzdį.
11. NURODYMAI
- Gamintojas su kiekvienu modeliu, atitinkančiu patvirtintos galvos atramos tipą, pateikia išsamią informaciją apie sėdynių, kurioms galvos atramos buvo patvirtintos, tipus ir charakteristikas. Jeigu galvos atramą galima reguliuoti, minėtame pranešime turi būti aiškiai aprašytos reguliavimo ir (arba) atramos išėmimo iš sėdynės operacijos.
12. VISIŠKAS GAMYBOS NUTRAUKIMAS
- Jeigu patvirtinimo turėtojas galutinai nutraukia pagal šią taisyklę patvirtintos galvos atramos gamybą, apie tai jis praneša patvirtinimą suteikusiai institucijai. Minėta institucija, gavusi atitinkamą pranešimą, apie tai kitas šia taisyklę taikančias 1958 m. susitarimo šalis informuoja pranešimo blanku, kurio pavyzdys pateiktas šios taisyklės 1 priede.
13. PEREINAMOJO LAIKOTARPIO NUOSTATOS
- 13.1. Jokia šią taisyklę taikanti susitariančioji šalis nuo 04 serijos pakeitimų įsigaliojimo oficialios datos neturi atsisakyti suteikti Jungtinių Tautų Europos ekonomikos komisijos (toliau – JT EEK) patvirtinimų pagal šią taisyklę su pakeitimais, padarytais 04 serijos pakeitimais.
- 13.2. Šią taisyklę taikančios susitariančiosios šalys nuo 04 serijos pakeitimų įsigaliojimo praėjus 24 mėnesiams JT EEK patvirtinimą suteikia tik tuomet, jeigu transporto priemonė, kurios tipas turi būti patvirtintas, atitinka šios taisyklės reikalavimus su pakeitimais, padarytais 04 serijos pakeitimais,
- 13.3. Pagal šią taisyklę suteikti galiojantys patvirtinimai po 48 mėn. nuo 04 serijos pakeitimų įsigaliojimo datos nustoja galioti, išskyrus transporto priemonės tipus, atitinkančius šio taisyklės reikalavimus su pakeitimais, padarytais 04 serijos pakeitimais.
14. UŽ PATVIRTINIMO BANDYMŲ ATLIKIMĄ ATSAKINGŲ TECHNIKOS TARNYBŲ IR ADMINISTRACIJOS PADALINIŲ PAVADINIMAI IR ADRESAI
- Šią taisyklę taikančios 1958 m. susitarimo šalys Jungtinių Tautų Sekretariatui praneša už patvirtinimo bandymų atlikimą atsakingų technikos tarnybų ir patvirtinimą suteikiančių administracijos padalinių, kuriems siunčiami apie kitose šalyse suteiktą patvirtinimą, išplėtimo patvirtinimą, atsisakymą suteikti patvirtinimą arba patvirtinimo panaikinimą liudijantys pranešimai, pavadinimus ir adresus.
-

1 PRIEDAS

PRANEŠIMAS

(didžiausias formatas: A4 (210 × 297 mm))

parengė: Administracijos pavadinimas

.....

dėl galvos atramos, integruojamos arba PATVIRTINIMO SUTEIKIMO
 neintegruojamos į sėdynę, tipo ⁽²⁾: IŠPLĖTIMO PATVIRTINIMO
 ATSISAKYMO SUTEIKTI PATVIRTINIMĄ
 PATVIRTINIMO PANAIKINIMO
 VISIŠKO GAMYBOS NUTRAUKIMO

pagal Taisyklę Nr. 25

Patvirtinimo Nr. Išplėtimo patvirtinimo Nr.

1. Prekės pavadinimas arba ženklas
2. Gamintojo pavadinimas
3. Jeigu taikoma, gamintojo įgaliotojo atstovo pavadinimas
4. Adresas
5. Atlikti patvirtinimo bandymus pateikta (data)
6. Bandymus atliekanti technikos tarnyba
7. Trumpas galvos atramos aprašymas ⁽³⁾
8. Sėdynių, kurioms yra skirta galvos atrama arba į kurias numatyta ją įmontuoti, tipas ir charakteristikos
9. Transporto priemonių, kurioms skirtos sėdynės, turinčios numatytas galvos atramas, tipai
10. Technikos tarnybos ataskaitos parengimo data
11. Technikos tarnybos parengtos ataskaitos numeris
12. Patvirtinimas suteiktas/jį suteikti atsisakyta/išplėtimas patvirtintas/patvirtinimas panaikintas ⁽²⁾
13. Vieta
14. Data
15. Parašas
16. Prie šio pranešimo pridamas patvirtinimą suteikusiai administracijos tarnybai įteiktų dokumentų, kuriuos galima gauti pateikus prašymą, sąrašas.

⁽¹⁾ Skiriamasis patvirtinimą suteikusių/išplėtimą patvirtinusių/atsisakiusių suteikti patvirtinimą/jį panaikinusios (žr. taisyklėje pateiktas patvirtinimo nuostatas) šalies numeris.

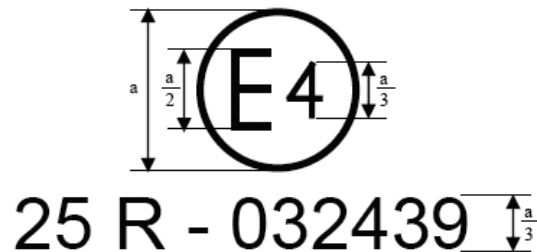
⁽²⁾ Išbraukti, kas netaikoma.

⁽³⁾ Jei tai „integruojamosios“ arba „nuimamosios“ galvos atramos (žr. šios taisyklės 2.2.1 ir 2.2.2 pastraipose pateiktas apibrėžtis), šio punkto neprivaloma užpildyti, jeigu visos būtinos charakteristikos ir išsami informacija yra pateiktos 8 punkte.

2 PRIEDAS

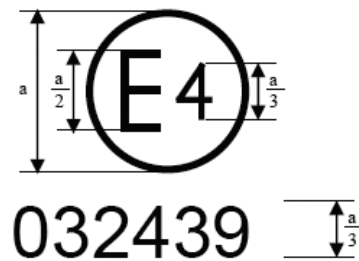
PATVIRTINIMO ŽENKLŲ IŠDĖSTYMAS (*)

„Integruotosios“ arba „nuimamosios“ galvos atramos patvirtinimo ženklas (žr. šios taisyklės 2.2.1 ir 2.2.2 pastraipose pateiktas apibrėžtis).

Minėtas patvirtinimo ženklas, kuriuo pažymėta vieno arba daugiau tipų „integruotoji“ arba „nuimamoji“ galvos atrama, nurodo, kad pagal Taisyklę Nr. 25 galvos atramos tipas buvo patvirtintas Nyderlanduose (E4) (patvirtinimo numeris 032439). Pirmi du patvirtinimo numerio skaitmenys nurodo, kad patvirtinimas buvo suteiktas pagal Taisyklės Nr. 25 reikalavimus su pakeitimais, padarytais 03 serijos pakeitimais.

„Atskirosios“ galvos atramos patvirtinimo ženklas (žr. šios taisyklės 2.2.3 pastraipoje pateiktą apibrėžtį).

Minėtas patvirtinimo ženklas, kuriuo buvo pažymėta galvos atrama, nurodo, kad atitinkama galvos atrama buvo patvirtinta ir kad tai yra „atskiroji“ galvos atrama, patvirtinta Nyderlanduose (E4) (patvirtinimo numeris 032439). Pirmi du patvirtinimo numerio skaitmenys nurodo, kad patvirtinimas buvo suteiktas pagal Taisyklės Nr. 25 reikalavimus su pakeitimais, padarytais 03 serijos pakeitimais.

(*) Patvirtinimo numeris turi būti žymimas prie apskritimo ir arba virš „E“, arba po „E“ ar šiai raidei iš kairės, ar iš dešinės.

3 PRIEDAS

Metodika variklinių transporto priemonių sėdimųjų vietų „H“ taškui ir tikrajam liemens kampui nustatyti

1. TIKSLAS
Šiame priede aprašyta metodika nustatoma „H“ taško vieta ir tikrasis vienos ar kelių sėdimųjų vietų, esančių variklinėje transporto priemonėje, liemens kampas, patikrinama išmatuotų duomenų atitiktis su transporto priemonės gamintojo pateiktais projektavimo reikalavimais (1).
2. APIBRĖŽTYS
Šiame priede:
 - 2.1. Atskaitos duomenys – tai viena ar kelios iš toliau nurodomų sėdimosios vietos charakteristikų:
 - 2.1.1. taškas „H“ ir taškas „R“ ir jų tarpusavio santykis;
 - 2.1.2. tikrasis liemens kampas bei projektinis liemens kampas ir jų tarpusavio santykis.
 - 2.2. Erdvinis „H“ taško nustatymo įrenginys (3 DH įrenginys) – tai įtaisas „H“ taškui ir tikrajam liemens kampui nustatyti. Šis įtaisas aprašytas šio priedo 1 priedėlyje.
 - 2.3. „H“ taškas – tai 3 DH įrenginio, padėto ant transporto priemonės sėdynės kaip aprašyta 4 pastraipoje, liemens ir šlaunų sukimosi centras. „H“ taškas yra įtaiso, esančio tarp abiejose 3 DH įrenginio pusėse esančių „H“ taško matymo įtaisų, vidurio linijos centre. Teoriškai „H“ taškas sutampa su „R“ tašku (leistinieji nuokrypiai nurodyti 3.2.2 pastraipoje). Nustačius „H“ taško padėtį 4 pastraipoje aprašyta tvarka, jis laikomas nejudamu sėdynės–sėdynės pagrindo konstrukcijos atžvilgiu, o sėdynę reguliuojant – judančiu kartu su sėdyne.
 - 2.4. „R“ taškas arba „sėdimosios vietos atskaitos taškas“ – tai transporto priemonės gamintojo nustatytas kiekvienos sėdimosios vietos projektinis taškas, apibrėžtas erdvinės atskaitos sistemos atžvilgiu.
 - 2.5. Liemens linija – tai 3 DH įrenginio liestuko, kai jis yra labiausiai į galą nutolusioje padėtyje, vidurio linija.
 - 2.6. Tikrasis liemens kampas – tai kampas tarp vertikalios linijos, einančios per „H“ tašką, ir liemens linijos, nustatytas naudojant 3 DH įrenginio nugarinės dalies kampo kvadrantą. Teoriškai tikrasis liemens kampas atitinka projekcinį liemens kampą (leistinieji nuokrypiai nurodyti 3.2.2 pastraipoje).
 - 2.7. Projektinis liemens kampas – tai kampas tarp vertikalios linijos, einančios per „R“ tašką, ir liemens plokštumos, kuri atitinka transporto priemonės gamintojo nustatytą sėdynės atlošo projekcinę padėtį.
 - 2.8. Keleivio simetrijos plokštuma (C/LO) – tai 3 DH įrenginio, esančio visose nustatytose sėdimosiose padėtyse, simetrijos plokštuma; ją apibrėžia „H“ taško koordinatė ir „Y“ ašis. Atskirų sėdynių simetrijos plokštuma sutampa su keleivio simetrijos plokštuma. Kitų sėdynių keleivio simetrijos plokštumą nustato gamintojas.
 - 2.9. Erdvinė atskaitos sistema – tai šio priedo 2 priedėlyje aprašyta sistema.
 - 2.10. Atskaitos pradžios žymės – tai gamintojo nustatyti fiziniai taškai (kiaurymės, paviršiai, žymenys ar įrėžiai) ant transporto priemonės kėbulo.
 - 2.11. Transporto priemonės matuojamoji padėtis – tai transporto priemonės padėtis, apibrėžta atskaitos pradžios žymių koordinatėmis erdvinėje atskaitos sistemoje.

(1) Visų sėdimųjų vietų, išskyrus priekines sėdynes, kurių „H“ taško negalima nustatyti „erdviniu taško „H“ nustatymo įrenginiu“ arba procedūromis, gamintojo nurodytą „R“ tašką kompetentingos institucijos nuožiūra galima laikyti atskaitos pradžia.

3. REIKALAVIMAI

3.1. Duomenų pateikimas

Visų sėdimųjų vietų, apie kurias atskaitos duomenis pateikti būtina įrodant, kad laikomasi šios taisyklės nuostatų, toliau nurodyti visi duomenys arba tam tikri iš jų pateikiami šio priedo 3 priedėlyje nustatyta forma:

3.1.1. „R“ taško koordinatės erdvinės atskaitos sistemos atžvilgiu;

3.1.2. projektinis liemens kampas;

3.1.3. visi duomenys, būtini sėdynei nustatyti (jei ji yra reguliuojama) į matavimų padėtį, kuri nurodyta 4.3 pastraipoje.

3.2. Nustatytų duomenų ir projektavimo reikalavimų santykis

3.2.1. „H“ taško koordinatės ir tikrojo liemens kampo vertė, išmatuota 4 pastraipoje nustatyta metodika, atitinkamai palyginamos su gamintojo nurodytomis „R“ taško koordinatėmis ir projektinio liemens kampo verte.

3.2.2. Nagrinėjamos sėdimosios vietos „R“ ir „H“ taškų tarpusavio padėtis ir santykis tarp projektinio bei tikrojo liemens kampo laikomi atitinkančiu nustatytus reikalavimus, jeigu „H“ taško koordinatės yra 50 mm ilgio kraštinės kvadrato, kurio įstrižainės susikerta „R“ taške, o tikrasis liemens kampas nuo projektinio nesiskiria daugiau nei 5°.

3.2.3. Jeigu minėtų reikalavimų yra laikomasi, atitiktis šios taisyklės nuostatomis patvirtinama atsižvelgiant į „R“ tašką ir projektinį liemens kampą.

3.2.4. Jeigu „H“ taškas arba tikrasis liemens kampas neatitinka 3.2.2 pastraipos reikalavimų, „H“ taško padėtis ir tikrasis liemens kampas nustatomi dar du kartus (iš viso – tris kartus). Jeigu dviejų iš šių trijų matavimų rezultatai atitinka reikalavimus, taikomos 3.2.3 pastraipos sąlygos.

3.2.5. Jeigu bent dviejų iš 3.2.4 pastraipoje nurodytų matavimų rezultatai neatitinka 3.2.2 pastraipos reikalavimų arba jeigu patikrinti neįmanoma, nes transporto priemonės gamintojas nepateikė informacijos apie „R“ taško padėtį arba projektinį liemens kampą, naudojama trijų išmatuotų taškų centroidė arba trijų išmatuotų kampo verčių vidurkis, kurie taikytini visais atvejais, kai šioje taisyklėje nurodomas „R“ taškas arba projektinis liemens kampas.

4. „H“ TAŠKO IR TIKROJO LIEMENS KAMPO NUSTATYMO METODIKA

4.1. Gamintojo nuožiūra transporto priemonė kondicionuojama 20 ± 10 °C temperatūroje, kad sėdynės medžiagos temperatūra sutaptų su kambario temperatūra. Jeigu ant patikrintinos sėdynės dar nebuvo sėdėta, ant jos du kartus po vieną minutę turi pasėdėti 70–80 kg masės asmuo arba palaikomas jį atstojantis įtaisas, kad sėdynės pagrindas ir atlošas būtų įspausti. Gamintojo prašymu visos sėdynės dalys prieš uždedant 3 DH įrenginį neapkrautos laikomos ne trumpiau nei 30 minučių.

4.2. Transporto priemonė turi būti 2.11 pastraipoje nustatytoje matuojamoje padėtyje.

4.3. Jeigu sėdynę galima reguliuoti, iš pradžių ji nustatoma į transporto priemonės gamintojo nurodytą galinę įprastą vairavimo arba važiavimo padėtį, ją slenkant tik išilgine kryptimi ir nenustatant į padėtį, skirtą ne įprastam vairavimui ar važiavimui. Jeigu sėdynę galima reguliuoti kitaip (vertikalia kryptimi, reguliuojamas polinkio kampas, sėdynės atlošas ir kt.), ji nustatoma į transporto priemonės gamintojo nurodytą padėtį. Jei tai sėdynės su amortizuojamąja pakaba, jos vertikalia kryptimi standžiai užfiksuojamos gamintojo nurodytoje įprasto vairavimo padėtyje.

4.4. Sėdimosios vietos plotas, prie kurio liečiasi 3 DH įrenginys, turi būti padengtas pakankamo dydžio ir tinkamos tekstūros muslino medvilnės lygiu audiniu, kurio tankis yra 18,9 siūlo viename kvadratiname centimetre, o svoris – 0,228 kg/m², arba lygiaverčių charakteristikų megzta arba neaustine medžiaga.

Jeigu sėdynė bandoma ne transporto priemonėje, grindų, ant kurių sėdynė montuojama, pagrindinės charakteristikos turi būti tokios pačios ⁽¹⁾ kaip ir transporto priemonės grindų, ant kurių sėdynė numatyta montuoti.

⁽¹⁾ Pokrypio kampas, aukščio skirtumas montuojant sėdynę, paviršiaus tekstūra ir t. t.

- 4.5. 3 DH įrenginio sėdimosios dalies ir nugaros sąranka uždedama taip, kad keleivio simetrijos plokštuma (C/LO) sutaptų su 3 DH įrenginio simetrijos plokštuma. Gamintojo prašymu 3 DH įrenginį galima paslinkti į vidų C/LO atžvilgiu, jeigu 3 DH įrenginys yra tiek toli pastumtas, kad dėl sėdynės krašto būtų neįmanoma 3 DH įrenginio lygiuoti.
- 4.6. Pėdų ir blauzdų sąrankos prie sėdynės sąrankos pritvirtinamos atskirai arba panaudojant „T“ formos strypą ir blauzdų sąranką. Per taško „H“ matymo įtaisus einanti tiesė turi būti lygiagreti žemei ir statmena išilginei sėdynės simetrijos plokštumai.
- 4.7. 3 DH įrenginio pėdų ir kojų padėtis nustatoma taip:
- 4.7.1. Nustatyta sėdimoji vieta: vairuoto ir šoninio priekinio keleivio
- 4.7.1.1. Abiejų pėdų ir kojų sąrankos paslenkamos į priekį taip, kad pėdos būtų įprastoje padėtyje ant grindų, jei reikia – tarp valdymo pedalų. Jeigu įmanoma, kairioji pėda turi būti maždaug tokiu pat atstumu į kairę nuo 3 DH įrenginio simetrijos plokštumos, kiek dešinioji pėda yra į dešinę nuo jos. Jeigu reikia, skersinę 3 DH įrenginio padėtį rodantis spiritinis gulsčiukas nustatomas horizontaliai reguliuojant sėdimąją dalį arba paslenkant kojų ir pėdų junginius atgal. Per „H“ taško matymo įtaisus einanti tiesė turi būti išlaikyta statmena išilginei sėdynės simetrijos plokštumai.
- 4.7.1.2. Jeigu kairioji koja negali būti lygiagreti dešiniajai ir kairiosios pėdos negali laikyti konstrukcija, ji paslenkama tiek, kad ji turėtų atramą. Matymo įtaisų lygiavimas turi būti išlaikytas.
- 4.7.2. Nustatyta sėdimoji vieta: šoninė galinė
- Bandant galines arba papildomas sėdynes, kojos nustatomos kaip nurodyta gamintojo. Jeigu pėdos atsiduria ant skirtingo lygio grindų dalių, atskaitine laikoma ta pėda, kuri pirmoji prisiliečia prie priekinės sėdynės, o kita koja nustatoma taip, kad skersinę įrenginio sėdimosios dalies padėtį rodantis spiritinis gulsčiukas būtų horizontalus.
- 4.7.3. Kitos nustatytos sėdimosios vietos:
- Turi būti laikomasi 4.7.1 pastraipoje nustatytos bendros metodikos, išskyrus tai, kad pėdos nustatomos kaip nurodo transporto priemonės gamintojas.
- 4.8. Uždedami blauzdos ir šlaunų svarmenys ir išlyginama 3 DH įrenginio padėtis.
- 4.9. Nugarinė dalis palenkama į priekį iki priekinio stabdiklio ir 3 DH įrenginys patraukiamas nuo sėdynės už „T“ formos strypo. 3 DH įrenginys grąžinamas į buvusią padėtį ant sėdynės vienu iš šių būdų:
- 4.9.1. jeigu 3 DH įrenginys slenka atgal, taikoma ši procedūra: 3 DH įrenginiui leidžiama slinkti atgal iki tol, kol neberekia horizontalios „T“ formos strypą veikiančios slinkimą ribojančios apkrovos, t. y. kol sėdimoji dalis prisispaudžia prie sėdynės atlošo. Jeigu reikia, pakoreguojamos blauzdos;
- 4.9.2. jeigu 3 DH įrenginys neslenka atgal, taikoma ši procedūra: 3 DH įrenginys nustumiamas atgal „T“ formos strypą veikiant horizontalia apkrova, kol sėdimoji dalis prisispaudžia prie sėdynės atlošo (žr. šio priedo 1 priedėlio 2 brėž.).
- 4.10. 3 DH įrenginio nugarinės ir sėdimųjų dalių sąranka ties klubų kampo kvadranto ir „T“ formos strypo įvorės jungtimi veikiamą 100 + 10 N apkrova. Apkrovos veikimo kryptis išlaikoma lygiagrečiai linijai, einančiai per minėtą susikirtimą ir tašką, esantį virš šlaunų strypo įvorės (žr. šio priedo 1 priedėlio 2 brėž.). Tada nugarinė dalis atsargiai pristumiamą prie sėdynės atlošo. Per likusią procedūros dalį reikia imtis atsargumo, kad 3 DH įrenginys neslinktų į priekį.
- 4.11. Uždedami dešinysis ir kairysis sėdmenų svarmenys, o tuomet – pakaitomis aštuoni liemens svarmenys. 3 DH įrenginys išlaikomas horizontaliai.
- 4.12. Nugarinė dalis pakreipiamą į priekį, kad sėdynės atlošas nebūtų spaudžiamas. 3 DH įrenginys tris kartus pasiūbuojamas į šonus 10° lanku (po 5° į abi puses nuo vertikalios simetrijos plokštumos), kad pradingtų bet kokia susikaupusi trintis tarp 3 DH įrenginio ir sėdynės.

Siūbuojant 3 DH įrenginio „T“ formos strypas gali nukrypti nuo nustatytos horizontalaus ir vertikalus lygiavimo padėties. Todėl siūbuojant „T“ formos strypą reikia prilaikyti atitinkama skersine apkrova. Prilaikyti „T“ formos strypą ir siūbuoti 3 DH įrenginį reikia atsargiai, kad vertikalčiai arba išilgai nebūtų sudaryta papildoma apkrova.

Atliekant minėtą operaciją 3 DH įrenginio pėdos nesusaistomos ir neprilaikomos. Jeigu pasikeičia pėdų padėtis, joms kurį laiką turėtų būti leidžiama pasilikti toje padėtyje.

Nugarinė dalis atsargiai priglaudžiama prie sėdynės atlošo ir patikrinama, ar abiejų spiritinių gulsčių skalės rodmuo yra nulis. Jeigu siūbuojant 3 DH įrenginį pajudėjo pėdos, jos turi būti grąžintos į buvusią padėtį taip:

Pakaitomis kiekviena pėda pakeliamą nuo grindų tik tiek, kiek reikia, kol papildomai nebejudą. Keliant pėdas jos turi galėti laisvai sukstis; ir neturi būti jokių į priekį ar šoną veikiančių apkrovų. Kiekvieną pėdą padėjus atgal ant paviršiaus, kulnas turi liestis su tam skirta konstrukcija.

Patikrinama, ar skersinio spiritinio gulsčiuo skalės rodmuo yra nulis; jei reikia, nugarinės dalies viršus pastumiamas iš šono tiek, kad 3 DH įrenginio sėdimoji dalis ant sėdynės būtų horizontali.

- 4.13. Laikant „T“ formos strypą, kad 3 DH įrenginys neslystų ant sėdynės pagrindo į priekį:
- nugarinė dalis pristumiamą prie sėdynės atlošo;
 - maždaug ties liemens svarmenų viduriu nugarinės dalies kampo strypas protarpiais veikiamas ne didesne kaip 25 N horizontalia atgal veikiančia apkrova, kol pagal klubų kampo kvadrantą bus matyti, kad nutraukus apkrovą yra užtikrinta stabili padėtis. Turi būti užtikrinama, kad 3 DH įrenginio neveiktų išorinės žemyn arba iš šono veikiančios apkrovos. Jeigu būtina papildomai pareguliuoti 3 DH įrenginio horizontalumą, nugarinė dalis palenkiamą į priekį, perlygiuojama ir procedūra pakartojama nuo 4.12 pastraipos.
- 4.14. Atliekami visi matavimai:
- 4.14.1. išmatuojamos „H“ taško koordinatės erdvinės atskaitos sistemos atžvilgiu;
 - 4.14.2. pagal 3 DH įrenginio nugarinės dalies kampo kvadrantą nustatomas tikrasis liemens kampas, kai liestukas yra labiausiai į galą nutolusioje padėtyje.
- 4.15. Jeigu nusprendžiama pakartoti 3 DH įrenginio nustatymą, sėdynės sąranka prieš pakartotinį nustatymą turi būti neapkrauta ne trumpiau nei 30 minučių. 3 DH įrenginys neturėtų būti paliktas apkrautas ant sėdynės sąrankos ilgiau nei bandymui atlikti reikalingą laiką.
- 4.16. Jeigu tos pačios eilės sėdynes galima laikyti panašiomis (daugiavietė neišardoma sėdynė, identiškos sėdynės ir kt.) kiekvienai sėdynių eilei nustatomas tik vienas „H“ taškas ir vienas „tikrasis liemens kampas“, šio priedo 1 priedėlyje aprašytą 3 DH įrenginį padėjus vietoje, kuri laikoma tos sėdynių eilės etalonine sėdyne. Ta vieta:
- 4.16.1. jei tai priekinė eilė: vairuotojo sėdynė;
 - 4.16.2. jei tai galinė (-ės) eilė (-ės): kraštinė sėdynė.

1 Priedėlis

Erdvinio įrenginio „H“ taškui nustatyti aprašymas (*)

(3 DH įrenginys)

1. Nugarinė ir sėdimoji dalys

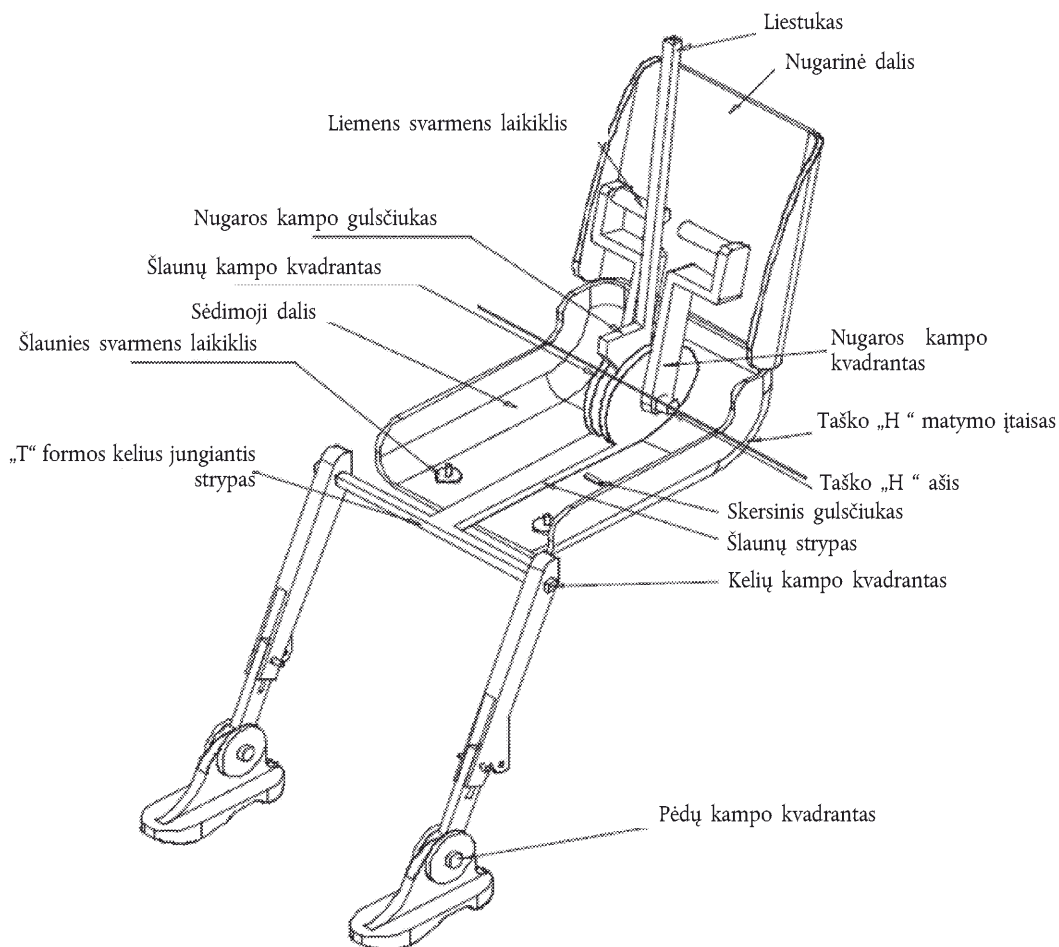
Nugarinė ir sėdimoji dalys yra pagamintos iš sustiprinto plastiko ir metalo; jos imituoja žmogaus liemenį, šlaunis ir yra mechaniškai sujungtos šarnyru „H“ taške. Prie šarnyru „H“ taške pritvirtinto liestuko pritvirtintas kvadrantas, skirtas tikrajam liemens kampui matuoti. Šlaunų vidurio liniją ir klubų kampo kvadranto bazinę liniją sudaro reguliuojamas šlaunų strypas, pritvirtintas prie sėdimosios dalies.

2. Kūno ir kojų elementai

Blauzdų segmentai prijungti prie sėdimosios dalies sąrankos ties kelius jungiančiu „T“ formos strypu, kuris yra statmenas reguliuojamo šlaunų strypo tęsinys. Blauzdų segmentuose įrengti kvadrantai kelių sulenkimo kampui matuoti. Batų ir pėdų sąrankos sukalibruotos pėdos kampui matuoti. Įrenginį erdvėje orientuoja du gulsčiukai. Atitinkamuose svorio centruose pritvirtinami kūno elementų svarmenys, atitinkantys 76 kg svorio vyro poveikį sėdynei. Turėtų būti patikrinta, ar visi 3 DH įrenginio šarnyrai laisvai sukiojasi be didesnės trinties.

Įrenginys atitinka aprašytąjį ISO standarte 6549–1980.

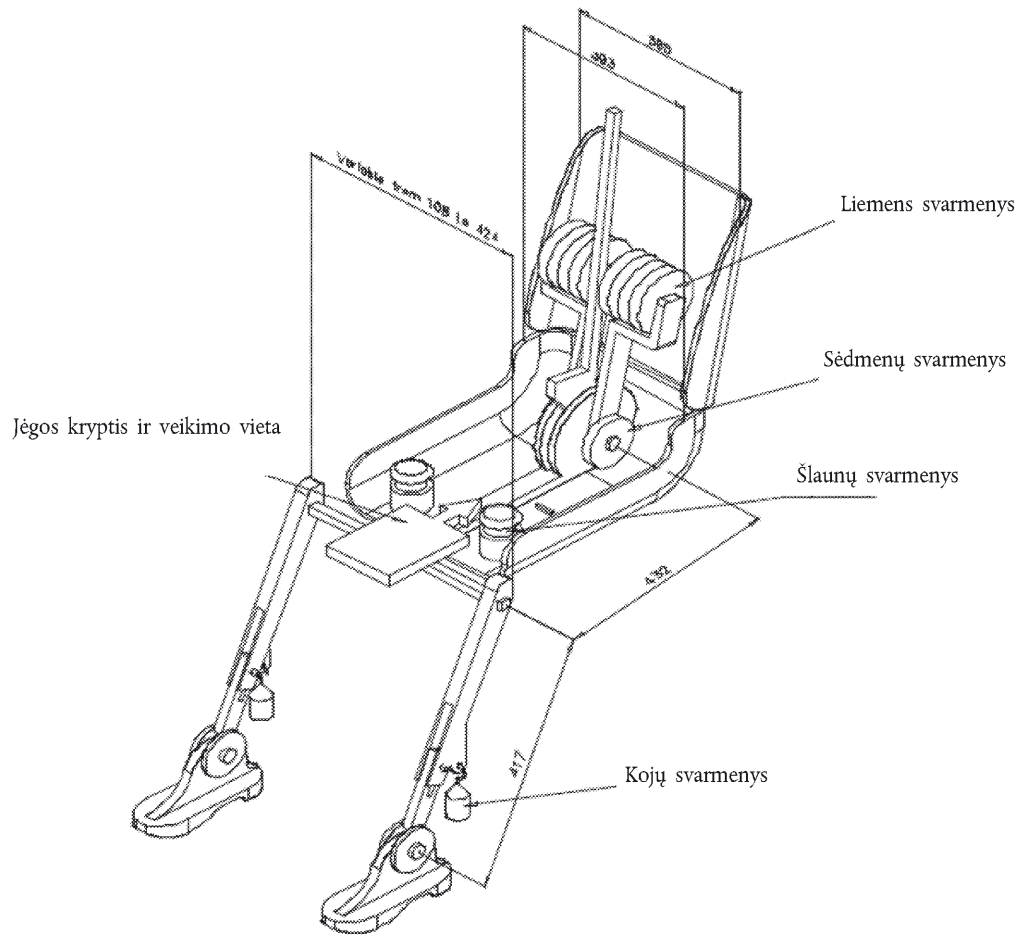
1 brėžinys

3 DH įrenginio sudedamųjų dalių pavadinimas

(*) Dėl išsamesnės informacijos apie 3 DH įrenginio konstrukciją kreipkitės į Automobilių inžinierių draugiją (Society of Automotive Engineers), 400 Commonwealth DRIVE, Warrendale, Pennsylvania 15096, JAV.

2 brėžinys

3 DH įrenginio sudedamųjų dalių matmenys ir apkrovos pasiskirstymas

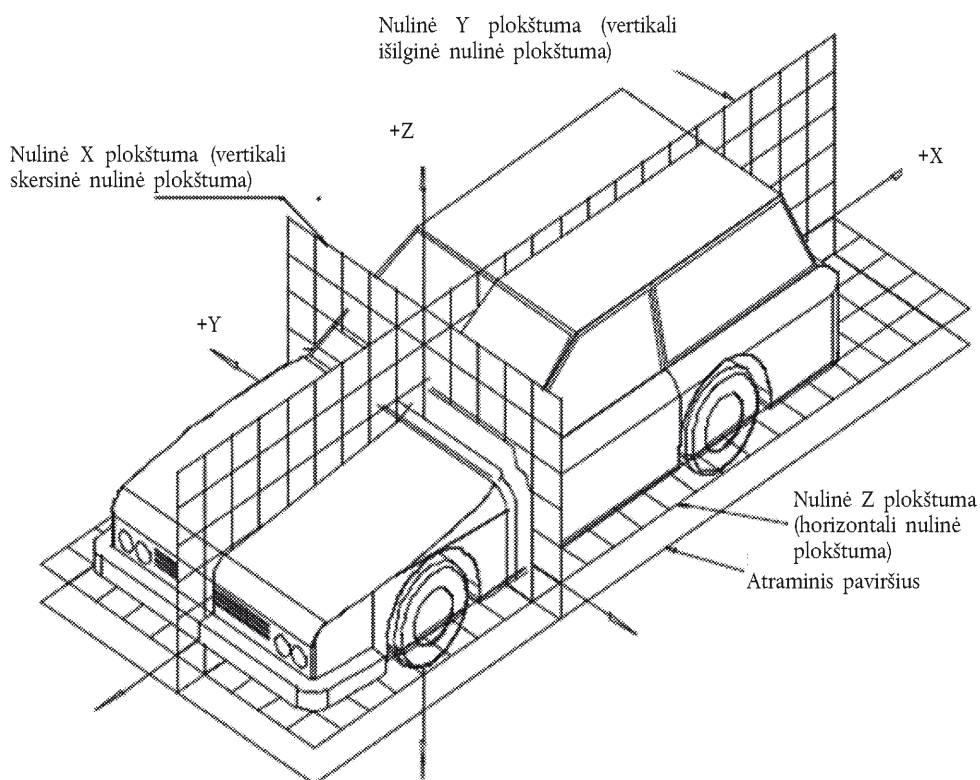

2 priedėlis

ERDVINĖ ATSKAITOS SISTEMA

1. Erdvinę atskaitos sistema – tai trys viena kitai statmenos plokštumos, nustatytos transporto priemonės gamintojo (žr. brėž.) (*).
2. Transporto priemonės matuojamoji padėtis nustatoma pastačius transporto priemonę ant atraminio paviršiaus taip, kad atskaitos pradžios žymės atitiktų gamintojo nurodytas vertes.
3. „R“ ir „H“ taškų koordinatės nustatomos transporto priemonės gamintojo nustatytų atskaitos pradžios žymių atžvilgiu.

Brėžinys

Erdvinė atskaitos sistema

(*) Erdvinė atskaitos sistema atitinka ISO 4130, 1978 standarto nuostatas.

3 priedėlis

SĖDIMŪJŲ VIETŲ ATSKAITOS DUOMENYS

1. Atskaitos duomenų kodavimas

Iš eilės išvardijami kiekvienos sėdimosios vietos atskaitos duomenys. Sėdimosios vietos identifikuojamos dviejų skaitmenų kodu. Pirmasis skaitmuo – tai arabiškas skaičius, žymintis sėdynių eilę, skaičiuojant nuo transporto priemonės priekio iki jos galo. Antrasis skaitmuo – tai didžioji raidė, žyminti sėdimosios vietos padėtį sėdynių eilėje, žiūrint transporto priemonės judėjimo į priekį kryptimi; naudojamos šios raidės:

L = kairė

C = vidurinė

R = dešinė

2. Transporto priemonės matuojamosios padėties aprašymas

2.1. Atskaitos pradžios žymių koordinatės

X

Y

Z

3. Atskaitos duomenų sąrašas

3.1. Sėdimoji vieta:

3.1.1. „R“ taško koordinatės

X

Y

Z

3.1.2. Projektinis liemens kampas

3.1.3. Sėdynės reguliavimo reikalavimai (*)

horizontali:

vertikali:

kampinė:

Liemens kampas:

Pastaba. Kitų sėdimųjų vietų atskaitos duomenys pateikiami 3.2, 3.3 ir t. t. pastraipose.

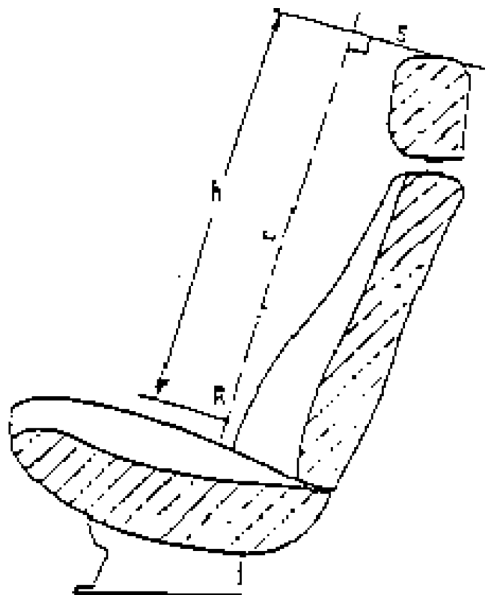
(*) Nereikalinga išbraukiama.

4 PRIEDAS

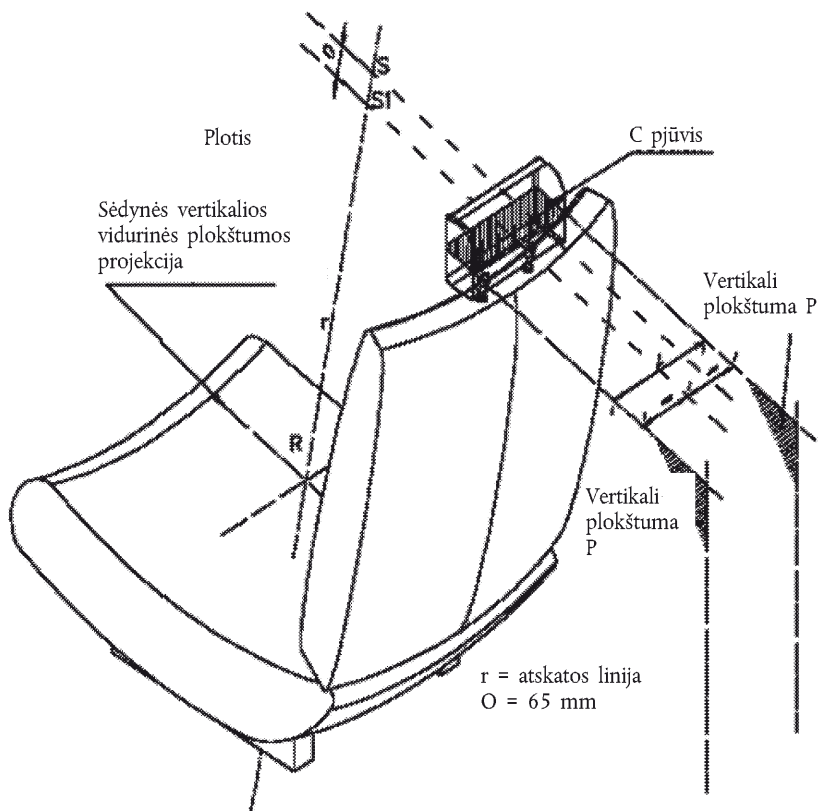
Galvos atramos aukščio ir pločio nustatymas

1 brėžinys

Aukštis

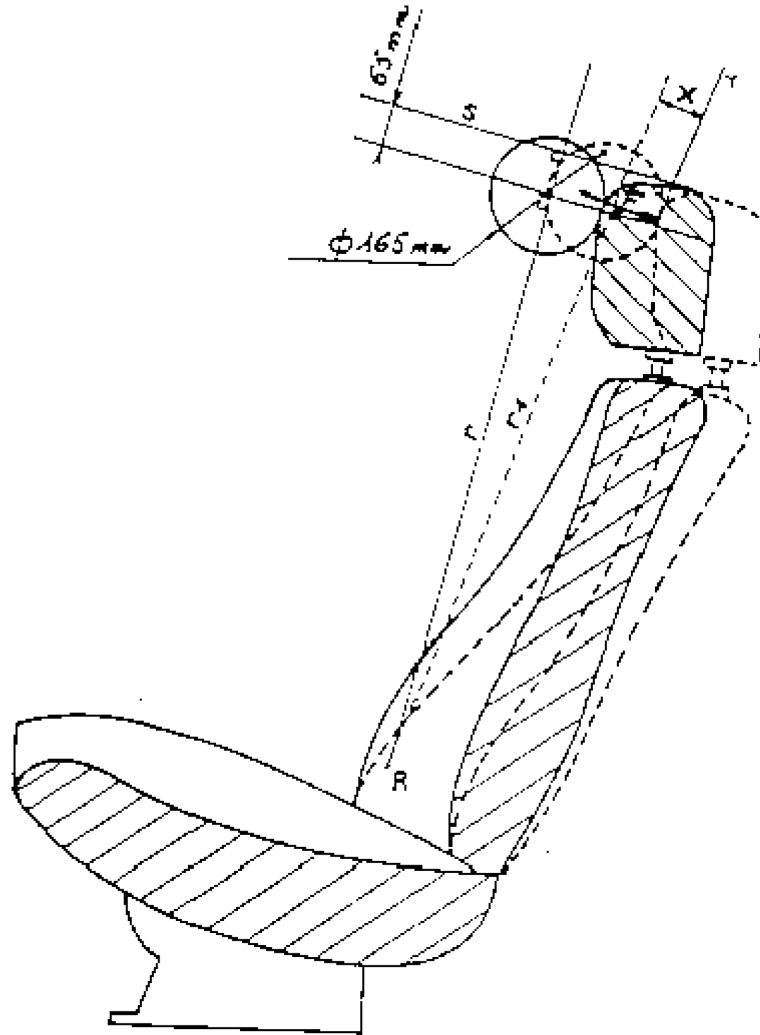

2 brėžinys

5 PRIEDAS

Išsami informacija apie atliekant bandymus brėžiamas linijas ir atliekamus matavimus

_____ Pradinės padėties linija

----- Padėties, sėdynę paveikus apkrova, linija

r: atskaitos linija

r1: paslinktoji atskaitos linija

jėgos momentas F atsižvelgiant į r : 37,3 daNm.

6 PRIEDAS

ENERGIJOS IŠSKLAIDYMO TIKRINIMO BANDYMO METODIKA

1. Įranga, bandymo įrenginys, registravimo prietaisai ir metodika
 - 1.1. Montavimas

Galvos atrama, padengta energiją išsklaidančia medžiaga, pritvirtinama prie sėdynės arba transporto priemonės konstrukcijos dalies ir išbandoma su ta sėdyne ar dalimi. Konstrukcijos elementas patikimai prie bandymo stendo tvirtinamas taip, kad apkrovos veikiamas elementas nepasislinktų, o pagrindas, į kurį minėtas elementas remiasi, jeigu nepateikiama konkrečių nurodymų (turi būti išvardijamos pagrindui skirtų nurodymų nepateikimo priežastys) turi būti beveik horizontalus. Sėdynės atlošas, jeigu jį galima reguliuoti, varžtais įtvirtinamas šio taisyklės 7.2.2 pastraipoje aprašytoje padėtyje.

Galvos atrama prie sėdynės atlošo pritvirtinama taip, kaip ji tvirtinama transporto priemonėje. Jei tai yra atskiroji galvos atrama yra, ji įtvirtinama prie tos transporto priemonės konstrukcijos dalies, prie kurios ji paprastai būna pritvirtinama.

Jeigu galvos atramą galima reguliuoti, ji nustatoma į nepalankiausią padėtį, į kurią galvos atramą galima nustatyti reguliavimo įtaisais.
 - 1.2. Bandymo įrenginys
 - 1.2.1. Įrenginį sudaro švytuoklė, kurios ašį laiko rutuliniai guoliai, o sumažintoji masė (*) smūgio centre yra 6,8 kg. Apatinį švytuoklės galą sudaro 165 mm skersmens standus galvos formos įtaisas, kurio centras sutampa su švytuoklės smūgio centru.
 - 1.2.2. Galvos formos įtaisas yra su dviem akcelerometrais ir greičio matavimo prietaisais, tinkančiais matuoti vertes smūgio kryptimi.
 - 1.3. Registravimo prietaisai

Turi būti naudojami tokie registravimo prietaisai, kad būtų matuojama šiuo tikslumu:

 - 1.3.1. Pagreitis

tikslumas = $\pm 5\%$ tikrosios vertės

matavimo grandinės dažnių klasė: duomenų perdavimo kanalo dažnio klasė (toliau – DPKDK, angl. CFC) 600 pagal ISO standartą 6487 (1987 m.)

jautris tarp ašių $\leq 5\%$ mažiausios skalės vertės.
 - 1.3.2. Greitis

tikslumas = $\pm 2,5\%$ tikrosios vertės;

jautris: 0,5 km/h
 - 1.3.3. Laiko registravimas

prietaisai turi būti tinkami registruoti veiksmą visą jo trukmę, o rodmenis pateikti vienos tūkstantosios sekundės tikslumu:

įrašuose, naudojamuose analizuojant bandymą, turi būti nustatomi rodmenys, užregistruoti galvos formos įtaisui pirmą kartą atsitrengus į bandomąjį objektą.
 - 1.4. Bandymo metodika
 - 1.4.1. Galvos atramą įtvirtinus ir nustačius kaip nurodyta šio priedo 1.1 pastraipoje, turi būti smūgiuojama į šios taisyklės 6.1 pastraipoje apibrėžtoje smūginėje apkrovos zonoje esančias laboratorijos išrinktas vietas ir taip pat esančias ne šios taisyklės 6.2 pastraipoje apibrėžtos smūginės apkrovos zonos paviršiuose, kurių kreivio spindulys yra mažesnis nei 5 mm.

(*) Švytuoklės sumažintosios masės „ m_r “ ir bendrosios masės „ m “ santykis tarp smūgio centro ir sukimo ašies esant atstumui „ a “, o tarp svorio centro ir sukimosi ašies – atstumui „ l “, išreiškiamas šia formule: $m_r = m l/a$.

- 1.4.1.1. Bandant galinį paviršių, smūgio kryptis iš galo į priekį išilginėje plokštumoje, atsižvelgiant į vertikale, turi būti 45° kampu.
 - 1.4.1.2. Bandant priekinį paviršių, smūgio kryptis iš priekio į galą išilginėje plokštumoje turi būti horizontali.
 - 1.4.1.3. Priekinė ir galinė zonos yra susietos horizontalia plokštuma, liečiančia galvos atramos viršų, kaip nustatyta šios taisyklės 7.2 pastraipoje.
 - 1.4.2. Galvos formos įtaisas išbandomąją dalį trenkiasi 24,1 km/h greičiu; šis greitis daliai suteikiamas naudojant tik varomąją energiją arba papildomu varytuvu.
 2. Rezultatai

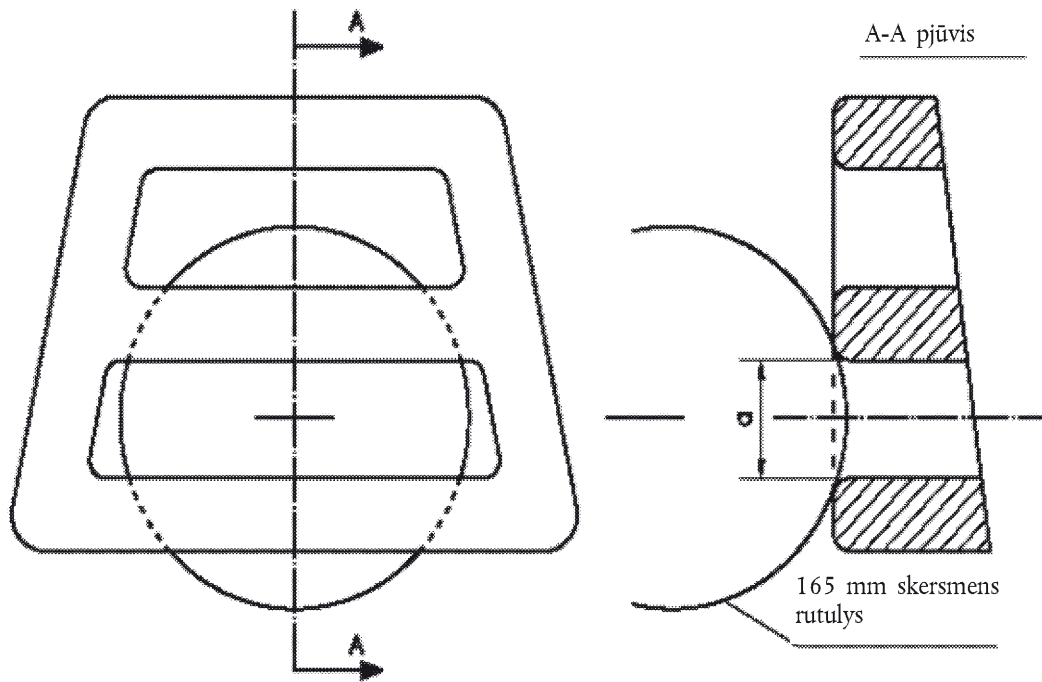
Bandymus atliekant pagal pirmiau aprašytą metodiką galvos formos įtaiso lėtėjimo pagreitis didesnis nei 80 g nepertraukiamai turi būti ne ilgiau nei 3 milisekundes. Taikomas lėtėjimo laipsnis – tai dviejų deselerometrų rodmenų vidurkis.
 3. Lygiavertės metodikos
 - 3.1. Leidžiama taikyti lygiavertes metodikas, jeigu jomis galima užtikrinti 2 pastraipoje nustatytus rezultatus, ypač jeigu bandymo aparatūros dalis galima skirtingai reguliuoti taip, kad būtų laikomasi atitinkamų kampų tarp galvos atramos ir smūgio krypties.
 - 3.2. Asmuo, taikantis ne 1 pastraipoje nustatytąjį, o kitą metodą, yra atsakinga už tai, kad būtų įrodytas jo taikomo metodo lygiavertiškumas nurodytajam 1 pastraipoje.
-

7 PRIEDAS

Galvos atramos tarpų „A“ atstumo nustatymas

(žr. šio taisyklės 6.6.2 ir 6.6.3 pastraipas)

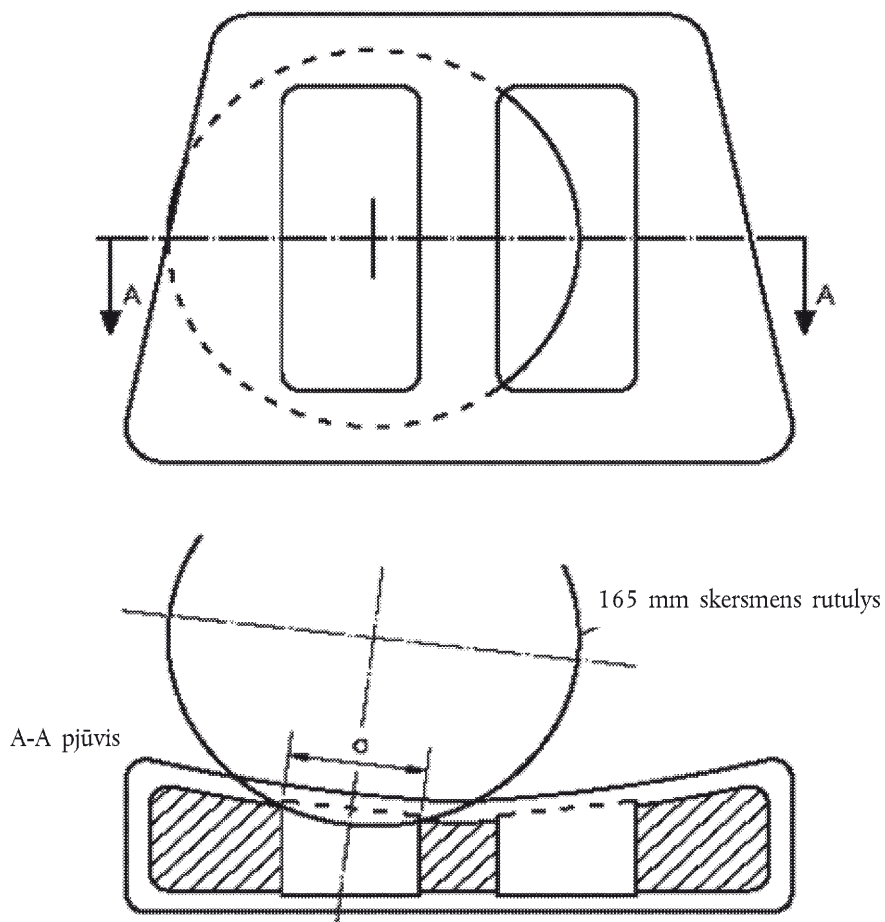
1. brėžinys

Horizontaliųjų tarpų pavyzdys

Pastaba. A–A pjūvis turi būti daromas tame galvos atramos tarpų plote, kuriame be jokios apkrovos rutulį galima išprausti giliausiai.

2. brėžinys

Vertikaliųjų galvos atramos tarpų pavyzdys

Pastaba. A–A pjūvis turi būti daromas tame galvos atramos tarpų plote, kuriame be jokios apkrovos rutulį galima išsprauti giliausiai.